

М. С. Бродин, В. С. Манжара

Прихотько Антоніна Федорівна

ПРИХОТЬКО Антоніна Федорівна (13. 04. 1906, м. П'ятигорськ, нині Ставропольського краю, РФ — 29. 09. 1995, Київ) — фахівець у галузі фізики неметалевих кристалів. Дружина [О. Лейпунського](#), сестра [Г. Прихотька](#), баба [Ю. Резнікова](#). Доктор фізико-математичних наук (1943), професор (1952), академік АН УРСР (1964). Заслужений діяч науки УРСР (1966). Ленінська премія (1966), Державна премія УРСР у галузі науки і техніки (1977). Герой Соціалістичної Праці (1976). Державні нагороди СРСР. Закінчила Ленінградський політехнічний інститут (нині Санкт-Петербург, 1929). Працювала 1929—30 у Ленінградському фізико-технічному інституті АН СРСР; 1930—41 — у Харківському фізико-технічному інституті АН УРСР; 1941—44 — в Інституті фізичної хімії АН УРСР (на евакуації, м. Уфа, РФ); 1944—88 — завідувач відділу фізики кристалів, водночас 1962—65 — заступник директора, 1965—70 — директор, від 1988 — радник при дирекції Інституту фізики НАНУ (Київ). Засновниця наукової школи, до якої належать [В. Єременко](#), [М. Бродин](#), [М. Шпак](#), [В. Броуде](#), [М. Соскін](#) та ін. Основні наукові дослідження були присвячені низькотемпературній спектроскопії твердого тіла й оптиці молекулярних кристалів. Виявила дискретну структуру в спектрах молекулярних кристалів (разом з [І. Обреїмовим](#)). Експериментально встановила та дослідила колектив непоглинання світла в молекулярних кристалах, що довело існування екситонів, раніше теоретично передбачені Я. Френкелем. Створила (разом з [О. Давидовим](#)) новий науковий напрям — фізика екситонних станів молекулярних кристалів. Виконані нею дослідження кріокристалів призвели до відкриття бі- і поліекситонів. Розробила низку методик вирощування надтонких кристалів органічних сполук, придатних для низькотемпературних спектральних досліджень. Заснувала в Інституті фізики НАНУ спектральну лабораторію, що стала найбільшим у світі центром низькотемпературної

спектроскопії неметалевих кристалів. 1965 організувала Всесоюзний семінар «Екситони в кристалах», що збирався щорічно до 1987. У 1998 на будівлі Інституту фізики НАНУ встановлено меморіальну дошку П. 2000 Президією НАНУ засновано премію її імені.

Основні праці

Дисперсія кристаллов антрацена в видимій області спектра // Журнал експериментальной и теоретической физики. 1948. Т. 18, вып. 15 (співавт.); Электронные и колебательные уровни кристалла и молекулы нафталина // Там само. 1949. Т. 19, вып. 5; Спектральные и оптические исследования молекулярных кристаллов // Тр. Ин-та физики АН УССР. 1955. Вып. 6; О некоторых особенностях дисперсии сильно поглощающих кристаллов // Оптика и спектроскопия. 1959. Т. 7, вып. 2 (співавт.); О возможности получения индуцированного излучения в системах с электронно-колебательными уровнями // Физика твердого тела. 1962. Т. 4, вып. 10 (співавт.); Спектры поглощения молекулярных кристаллов. Бензол и некоторые его гомологи. К., 1965 (співавт.); Спектры поглощения молекулярных кристаллов. Полизамещенные бензола. К., 1972 (співавт.); Элементарные возбуждения α -кислорода // Физика низких температур. 1975. Т. 7, № 11 (співавт.); Экситоны в молекулярных кристаллах. К., 1973 (співавт.); Криокристаллы. К., 1983 (співавт.).

Рекомендована література

1. Шпак М. Т., Курик М. В. Антонина Федоровна Прихотько (к семидесятилетию со дня рождения) // Успехи физических наук. 1976. Т. 119, вып. 4;
2. Спогади про Антоніну Федорівну Прихотько. До 100-річчя від дня народження. К., 2006;
3. Храмов Ю. О. Антоніна Федорівна Прихотько (до 100-річчя до дня народження) // Наука та наукознавство. 2006. № 2;
4. Бродин М., Соскін М., Клімушева Г. Славетні імена науки України: До 110-річчя від дня народження Антоніни Федорівни Прихотько // Світогляд. 2016. № 3.

Бібліографічний опис:

Прихотько Антоніна Федорівна / М. С. Бродин, В. С. Манжара // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-880827>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).